herpy

VARANER

Varanus mitchelli

Varanus mitchelli er en slank, halvt vannlevende varan fra nordlige Australia, typisk 60-70 cm og høyst omtrent 1 m lang med en sammenpresset svømmehale. Arten er sjenert, nesten ukjent i hobbyen og vurdert som kritisk truet, fordi giften fra den innførte padden *Rhinella marina* har desimert bestandene. Det finnes bare få erfaringer med stell, og den hører hjemme hos den svært erfarne.

Familie: Varanidae Engelsk: Mitchell's water monitor Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**60-96 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende og semiakvatisk**
Biotop	**Savanne og våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Ekspert**

STELL

Min. terrarium	**200 × 100 × 150 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**28-32 °C**
Varmeplass	**40-50 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
Vann	**Vanndel** dybde 20-30 cm
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter og virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**7-27 egg**
Kull per år	**2-6**
Inkubasjon	**90-289 dager** ved 26-31 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Kritisk truet (CR)**

Om arten

Varanus mitchelli er en liten til mellomstor varan fra undergruppen *Odatria*. Den er glatt og slank, og halen er 1,7-2,1 ganger så lang som kroppen og sterkt sammenpresset fra siden på alt annet enn roten. Den sammenpressede halen hører til et liv i vann. Arten kjennes fra *V. mertensi* på mindre størrelse, en hale som ikke er helt så kraftig sammenpresset, færre skjellrader midt på kroppen og en mørkere underside med kraftig tverrbåndet strupe og mørk underside av halen. Hos *V. mertensi* er både strupen og undersiden av halen lyse.

Arten ble beskrevet i 1958 av Robert Mertens ut fra et dyr samlet inn ved Oenpelli i Northern Territory. Den er sjenert og kryptisk i atferden og sees sjelden i naturen. Den er både halvt vannlevende og halvt trelevende: den svømmer, jakter ved vannet og klatrer i trær og busker langs breddene.

Angivelsene av størrelsen svinger fra 69 cm til 96 cm i total lengde, og en snute-kloakk-lengde på opptil 35 cm er oppgitt. De fleste voksne dyr er under 1 m. Vekten til voksne dyr er ikke dokumentert. Nyklekte unger er 14-18 cm til sammen, hvorav kroppen er 5-7 cm, og veier 2,6-4,5 g.

Den største trusselen er padden *Rhinella marina*, som er innført til Australia. Når varanene spiser de giftige paddene, dør de, og etter at paddene kom, er det sett kraftige bestandsfall og lokal utryddelse. Arten er i dag vurdert som kritisk truet på IUCNs rødliste.

Utbredelse og leveområde

Varanus mitchelli finnes bare i nordlige Australia: i nordlige Western Australia og i Northern Territory, og den når akkurat inn i nordvestlige Queensland. Typelokaliteten ligger omtrent 8 km vest for Oenpelli i Arnhem Land i Northern Territory. Arten finnes ikke utenfor Australia.

Utbredelsen er ikke nøyaktig avgrenset, og arten er så hemmelighetsfull at funn er sparsomme. Rammene på kartet er et anslag, og funnene på kartet gir det beste bildet av hvor den er registrert.

> **Naturlig utbredelse:** Australia.

LEVEOMRÅDE

Varanus mitchelli regnes som en art som hører til ved ferskvann: vassdrag, bredder og våtmarker i det tropiske nord, der det er en tydelig regntid og tørketid. Den er halvt vannlevende og halvt trelevende og søker skjul i breddevegetasjon og trær ved vannet. Den sover under løs bark, i fjellsprekker, i hule trær og på greiner over vannet.

Nyere observasjoner fra Darwin viser at arten også lever i brakkvann og salte omgivelser, bl.a. i mangrove og andre kystnære levesteder, så nisjen er bredere enn man tidligere trodde. Aktiviteten svinger med årstiden, og arten er svært vanskelig å få øye på. Nøyaktige tall for temperatur og fuktighet i dyrets levesteder er ikke dokumentert. Klimaet i det tropiske nord er varmt hele året, og regntid og tørketid styrer når det er vann.

Stell

TERRARIET

Det er nesten ingen dokumentert erfaring med stell av *Varanus mitchelli*, og det følgende er derfor forsiktig lånt fra en beslektet art, den tørre *V. acanthurus*, og fra den ene dokumenterte oppdrettingen av arten. Tallene her er et anslag, ikke et fasit.

En voksen varan fra undergruppen *Odatria* av den størrelsen trenger et stort, høyt terrarium med dypt bunnsubstrat. En vanlig tommelfingerregel for klatrende varaner er minst 5 × 2 × 4 ganger snute-kloakk-lengden (lengde × bredde × høyde), noe som for et dyr på 35 cm gir omtrent 175 × 70 × 140 cm. For den tørre og mindre *V. acanthurus* anbefales minst 150 × 75 × 120 cm med 31-46 cm bunnlag. *V. mitchelli* må dessuten ha en fast vanndel, så et passende minimum for ett voksent dyr er 200 × 100 × 150 cm med minst en tredjedel av bunnen som vann. Større er alltid bedre. Det er et hjemmebygd terrarium eller et lite rom og ikke noe man kjøper ferdig. Unger kan settes i samme terrarium hvis de har tett dekning og det er lett å finne fôr, ellers starter de i en mindre boks i noen måneder.

Innred med en fast, sikker vanndel med gradvis inngang eller steiner, slik at dyret lett kommer opp, og vannet må kunne skiftes og holdes rent. Gi skråstilte greiner, røtter og kork til klatring og solbading over og ved vannet, mange skjul (korkrør, hule røtter, steiner) og en fuktig bunn av jord og kokosmuld der dyret kan grave. Hold luften i bevegelse med nettpartier. Alle luker må ha sikre lukkemekanismer, for varaner er sterke og iherdige. Alle varmelamper og varmekilder må skjermes, slik at dyret ikke kan brenne seg på dem.

TEMPERATUR

Temperaturforholdene er ikke dokumentert for arten, og tallene som er oppgitt her, er et anslag ut fra det tropiske nordaustralske klimaet og slektninger i samme undergruppe. Varaner av denne typen er solelskere som varmer seg på solplasser og søker skygge og vann når det blir for varmt. Det er derfor viktigere å gi en stor temperaturgradient enn å treffe ett tall.

Sett bakgrunnstemperaturen om dagen til omtrent 28-32 °C, og la en solplass nå 40-50 °C målt som overflatetemperatur med et IR-termometer. Tørre arter som *V. acanthurus* får langt varmere solplasser på 70-78 °C, men det er en ørkenart og ikke noe forbilde for en art som lever ved vann. Om natten skal temperaturen falle til 22-25 °C, og varmen slås av. Bruk flere halogenpærer eller andre varmekilder ved siden av hverandre, slik at hele kroppen varmes jevnt, og styr dem med termostat. Vannets temperatur er ikke dokumentert; hold det moderat og uten kalde trekk.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten er ikke dokumentert, men arten hører til ved vann og i det tropiske nord, så en moderat til høy fuktighet på omtrent 50-80 % er et rimelig anslag. La den svinge: litt høyere om natten og ved vannet, tørrere ved solplassen. Tørre arter holdes ved 20-50 %, og det er for lavt her.

Vanndelen og en fuktig bunn holder fuktigheten oppe. Luftbevegelsen må være god, slik at bunnen ikke blir sur eller muggen, og huden og klørne må ikke stå hele tiden i våt bunn. En fuktig skjuleboks til hudskifte hjelper.

VANN OG VANNKVALITET

Arten er halvt vannlevende, så en fast vanndel er en del av terrariet og ikke bare en drikkeskål. Gjør vannet så stort at dyret kan svømme, og så dypt at det kan dykke, men med en gradvis inngang eller steiner, slik at det alltid kan komme opp. Et godt utgangspunkt er 20-30 cm på det dypeste stedet; den nøyaktige dybden er ikke dokumentert.

Varaner avføres ofte i vannet, så det må skiftes ofte og ha en kraftig filtrering eller en tappemulighet. Hold vannet rent, slik at huden og slimhinnene ikke angripes av bakterier, og vask hendene etter hver berøring av vannet.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og solbader, så UVB anbefales sterkt, men det er ikke dokumentert tall for akkurat denne. Til en solelskende art som *V. acanthurus* brukes et sterkt UVB-lys i Ferguson-sone 3, og det samme er et rimelig utgangspunkt her. Monter et T5-rør (10-12 %) eller en kraftig kombinasjonslampe over solplassen, slik at dyret kan komme tett på og gå ut i skygge.

UVB-rør må skiftes etter produsentens anvisning, typisk etter 12 måneder, og UV-indeksen bør kontrolleres med en måler. Ha lyset tent omtrent 12 timer om dagen, litt lenger om sommeren og litt kortere om vinteren, og styr det med en tidsbryter. Solplassen skal være det klareste stedet i terrariet, for varaner forbinder lys med varme.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

I naturen spiser arten særlig gresshopper, edderkopper og fisk, men også andre virvelløse dyr, amfibier, krypdyr og eggene deres, små pattedyr og fugler. Insekter er derfor et godt grunnlag, supplert med små fisk. Gi velfôrede siklader, gresshopper, dubia-kakerlakker, discoid-kakerlakker og lignende, helst på størrelse med dyrets hode eller en anelse mindre. Små varaner skal ha mat daglig, og voksne dyr noen få ganger i uken i små måltider, slik at de ikke blir for tykke. Heng gjerne maten høyt, eller gi små, hele fisk i vannet, slik at dyret får jakte.

Pudre insektene med kalk og en multivitamin, og bruk D3-vitamin forsiktig så lenge dyret har UVB. Fôrinsekter må være oppdrettet og ha fått godt fôr på forhånd. Gnagere er bare en liten del av kosten i naturen og gir lett fedme og leverskader, så de skal høyst være en sjelden godbit. Opptinte små fisk eller egg kan brukes som avveksling. Mengde og fôringsintervall er ikke dokumentert for arten, og planen her er lånt fra *V. acanthurus*, så følg dyrets vekt og form.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Varanus mitchelli er en sjenert og forsiktig art som gjemmer seg mye og ikke er et dyr man tar opp hver dag. Bitt er ikke dokumentert som en alvorlig fare for så liten en varan, men klørne er spisse og kan gi riper, og et bitt kan gi en infeksjon. Dyret er raskt og kan stikke av hvis det slippes løs, men det gir ikke de alvorlige skadene store varaner kan gi.

Temming må gå langsomt. Sitt rolig ved terrariet, la dyret venne seg til hånden og lukten din, og tilby mat fra en pinsett. Ta ikke tak i dyret ovenfra, for en hånd ovenfra minner om en rovfugl. Hold det ikke fast med kraft; korte stunder i hånden er nok. Hvor tamt dyret blir, er ikke dokumentert.

Krypdyr kan bære salmonella. Vask alltid hendene etter berøring av dyret, vannet, bunnen og redskapene, hold barn og gravide unna rengjøring, og bruk ikke kjøkkenredskaper til terrariet. Arten holdes enkeltvis, for det er ikke dokumentert hvordan to dyr oppfører seg sammen, og hanner bør ikke holdes sammen. Stress viser seg som flukt, åpen munn, hvesing, unngåelse av fôr og for mye tid i skjul.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnsforskjeller, kjønnsbestemmelse og alder ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for arten. Hos beslektede *Odatria*-arter er hannene typisk litt større enn hunnene, og en veterinær med erfaring med krypdyr kan kjønnsbestemme dyret. Hos *V. mitchelli* er det ikke dokumentert.

Dyrene er kjønnsmodne ved en snute-kloakk-lengde på omtrent 22 cm (kjønn ikke oppgitt), men alder og vekt ved kjønnsmodning er ikke dokumentert. Sett bare voksne dyr i god hold i avl, og la ikke unge hunner legge før de er fullt utvokst.

PARRING

Parring og avlssesong er ikke dokumentert i detalj. Arten er avlet i en blandet vannutstilling med flere arter, så den kan yngle i fangenskap, men bare noen få dyr er dokumentert. Det er ukjent om arten trenger en kjøligere periode, og derfor bør man ikke innføre en vinterhvile uten grunn.

Introduser hannen til hunnens terrarium og følg nøye med. Er hannen for ivrig, må han fjernes med en gang. Gi hunnen rikelig med mat og kalk gjennom hele sesongen. Etter eggleggingen skal hunnen ha ekstra mat.

EGGLEGGING OG KULL

I naturen er det funnet kull på 7-12 egg. I fangenskap la en enkelt hunn 11 kull på 13-27 egg (i gjennomsnitt 20) fra 2002 til 2005. Hun la både doble og tredoble kull, og det var 41-60 dager (i gjennomsnitt 48 dager) mellom leggingene. Med 7-9 ukers mellomrom er opptil seks kull i en sesong oppgitt. Eggene veide 3,0-6,1 g (i gjennomsnitt 4,8 g) og var 23-32 mm lange og 11-19 mm brede.

Sett en eggleggingskasse med fuktig jord eller vermikulitt i terrariet, slik at hunnen kan grave ned eggene. Er det ingen egnet plass, legger varaner ofte på uheldige steder eller holder på eggene, noe som kan gi eggbinding. Kontakt en veterinær med erfaring med krypdyr hvis hunnen graver uten å legge, virker syk eller sitter tungt i flere dager.

Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

INKUBASJON

Eggene flyttes forsiktig til en rugemaskin uten å bli vendt. Legg dem i halvfuktig vermikulitt eller perlitt i en lukket boks med små luftehull, og hold en stabil temperatur. I fangenskap er egg ruget ved 26-31 °C, og ungene klekket etter 157-289 dager. I naturen oppgis 90-150 dager. Den lange og svært varierende rugetiden betyr at man må være tålmodig.

Hvilken temperatur som gir de beste resultatene innenfor spennet, er ikke dokumentert. Egg som faller sammen eller blir muggne, skal ikke fjernes før man er sikker på at de er døde.

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekte unger veier 2,6-4,5 g og er 14-18 cm lange til sammen med en snute-kloakk-lengde på 5-7 cm. Kroppen vokser til omtrent 10 cm på 7-8 uker, og deretter går det langsommere: omtrent 5 cm til de neste to årene. De er så små at de må ha små fôrinsekter som nyklekte siklader, spretthaler og små melorm, strødd med kalk. Gi dem mat daglig og vann i en lav skål der de ikke kan drukne. Hold dem hver for seg, for ungene viser dominansatferd overfor hverandre.

For unger er et mindre terrarium med lav vanndel og masse skjul best. Vei dem annenhver uke, og flytt dem til et større terrarium når de vokser.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

Helse og vanlige feil

Det er ingen dokumenterte sykdommer eller veterinærerfaringer for akkurat *Varanus mitchelli*, så det følgende gjelder varaner generelt og er lånt fra beslektede arter:

- For lav temperatur eller manglende solplass gir dårlig fordøyelse, tap av matlyst og svekket immunforsvar.
- For lite UVB og kalk gir beinskjørhet med bløte kjever, krumme lemmer og skjelvinger. Pudre maten og bruk et ordentlig UVB-lys.
- Fedme og leverskader hvis maten inneholder for mye fett, især hvis det gis gnagere.
- Hudproblemer og sopp i en bunn som er konstant våt, eller i skittent vann.
- Parasitter og stress hos viltfangede dyr, som ofte har innvollsorm og andre snyltere. Få en avføringsprøve undersøkt hos en veterinær, og hold nye dyr i karantene.

- Eggbinding hos hunner uten egnet eggleggingssted.

Et sunt dyr har klare øyne, en rund hale og en jevn, glatt hud og er aktivt. Oppsøk en veterinær med erfaring med krypdyr hvis dyret går ned i vekt, ikke spiser på flere uker eller ser slapt ut. Arten er svært sjelden i private samlinger, så finn en veterinær i god tid.

Dyr i handelen er sjeldne. Det er ikke dokumentert en egentlig oppdrettslinje i hobbyen. Arten er sett i ulovlig handel. Der et dyr er viltfanget, må man regne med parasitter, stress og dårlig vekt.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.